

מלחמת הלב הראשונה

אליעד אברוך

שליח לשעבר (אטלנטה, תשס"ח)

כיום, רכז פיתוח משאבים בתנועת בני עקיבא בישראל

לע"נ סבי ר' נתן בן יעקב וייס ז"ל נלב"ע ביום י"ט בשבט ה'תשס"ג

"וַיֹּאמֶר מֹשֶׁה אֶל יְהוָה בְּחַר לָנוּ אַנְשִׁים וְצֵא הַלַּחֵם בְּעַמְלֵק מִחַר אֲנָכִי נִצֵּב עַל רֹאשׁ הַגְּבָעָה וּמִטָּה הָאֱלֹהִים בְּיָדִי. וַיַּעַשׂ יְהוָה כְּאֲשֶׁר אָמַר לוֹ מֹשֶׁה לְהַלְחֵם בְּעַמְלֵק וּמֹשֶׁה אָהָרָן וְחֹזֵר עָלוּ רֹאשׁ הַגְּבָעָה. וְהָיָה כְּאֲשֶׁר יָרִים מֹשֶׁה יָדוֹ וְגָבַר יִשְׂרָאֵל וְכְאֲשֶׁר יָנִיחַ יָדוֹ וְגָבַר עַמְלֵק (שמות, י"ז, ט"ו-י"א)

המשנה במסכת ראש השנה (ג',ח') מביאה את דברי מדרש תנחומא על פסוק זה: "וכי ידיו של משה עושות מלחמה או שוברות מלחמה? אלא לומר לך: כל זמן שהיו ישראל מסתכלים כלפי מעלה ומשעבדין את לבם לאביהם שבשמים, היו מתגברים ואם לאו, היו נופלין". תשובת המשנה לשאלה המתבקשת, האם המלחמה תלויה בזווית ידיו של משה, תמוהה גם היא: אם הדבר המוביל את המלחמה הינו כוונת הלב לבדה, מדוע ישנו צורך בכל מהלך המלחמה המתואר קודם לכן? מדוע צריך לגייס אנשים מובחרים למלחמה על-ידי יהושע ולהילחם במלחמה פיזית? הרי לכאורה, המצב בקרב מתחת להר פעל במעין "תיאטרון בובות" התלוי בידיו של משה. פשוט יותר היה לו היה מתרחש נס בו העמלקים היו מובחרים בדרך כלל שהיא מבני ישראל על-ידי שמיים, כמו המצרים שטבעו בים או כמו כל אחד מהמקרים המוכרים לנו מסיפורי התנ"ך.

על-מנת להבין את הדברים נחזור כמו פסוקים אחורה, אל הרגעים שלפני קריעת יום סוף. עם ישראל עומד בין הפטיש לסדן: מלפני הים ומאחוריו המצרים. ברגע זה, של חוסר אונים וידיעה מה צופן העתיד אומר להם הקב"ה: "ה' ילחם לכם ואתם תהרשון" (שמות, י"ד, י"ד) מכאן הדברים מתקדמים באורח ניסי מלא - הים נקרע, עם ישראל עובר בתוכו ולאחר מכן המצרים טובעים. שואל האבן עזרא שם מדוע עם של 600,000 איש לא יכול לצאת ולתקוף את המצרים אלא עומד חסר אונים בין המצרים לים? ועונה: "... וזה הדור היוצא ממצרים, למד מנעוריו לסבול עול מצרים ונפשו שפלה, ואיך יוכל עתה להילחם עם אדוניו?" (שם, ד"ה "אשר יעשה"). עם ישראל עדיין נמצא בתודעה של עבדים. אדם נמצא בתודעת עבד לא מסוגל כלל להעלות על דעתו כי יש בו את הכוחות להגן על עצמו ולכן אומר להם הקב"ה: "המתינו ואני אלחם את מלחמותיכם כעת".

לאחר שהים חוזר לאיתנו, מתחיל עם ישראל שלב חדש - תקופת המדבר. שנים אלו הן השנים הראשונות בהן עם ישראל מתחיל את דרכו כעם עצמאי אחרי 210 שנים כעם של עבדים. זמן קצר

אחרי יציאת מצרים עם ישראל עומד באתגר של מתקפה מצד עם אחר - מלחמת עמלק.
מלחמה זו יכולה להיות סיפור הצלחה אך גם כישלון גדול. זהו אתגר המלחמה הראשון העומד בפני
עם ישראל כעם. לכאורה, עם ישראל יכול לומר לעצמו: "זהו, כבר נפטרנו מעולם העבדות אצל
המצרים. למדנו איך מתנהלים וכעת אנחנו יכולים לנצח במלחמה בכוחות עצמנו בלי שום סיוע".
במקרה כזה, אנו זקוקים למעמד של ידי משה. עם ישראל יוצא למלחמה בעמלק ונלחם במלוא כוחו.
אך גם כאן, למרות היציאה מבית עבדים, אין כל אפשרות לנצח בלי לכוון את ליבך לקב"ה - בלי
תפילה ורוח אמונה. עם ה' יוצא למלחמה במלוא כוחו אך גם ברוחו. במלחמה הראשונה של עם
ישראל, במבט על ידיו של משה המשקפות את מצבם ליבם וקרבת האלוקים שלו, הוא לומד את
המסר הגדול לחיים כעם ה' - אנו פועלים בכל כוחנו אך הכל תלוי בכוונת ליבנו לאבינו שבשמיים.

לתגובות: eliadavruch@gmail.com